

Kokkuvõtte teemal: Sügisene varroatoositõrje. Kärgede sorteerimine ja hoiustamine.

Aeg ja koht: Karksi-Nuia Aianduse ja Mesinduse Seltsi korraldusel toimunud mesinike õppe- ja teabepäev Karksi-Nuias, Polli-Järve talu mesilas, 19.08.2012.

Lektor: Antu Rohtla, lektorileping PR-8-1.4-70

Kärgede sorteerimine ja hoiustamine.

Tühjaksvurritatud kärjed tuleb kõigepealt sorteerida. Seda tehakse jooksvalt mee vurritamise ajal. See on vajalik sellepärast, et tühjaksvurritatud kärgedesse jääb alati kuigipalju mett ja nende säilitamine on seotud teatud probleemidega.

Eraldi paigutatakse mustad, eelmisel talvel pesas olnud kärjed- need lähevad sulatamisele. On hea, kui väljasorteeritud mustad kärjed sulatatakse kohe, peale mee väljavurritamist, sest nendesse meeldib vahakoil kõigepealt muneda. Eraldi tuleb paigutada ka suira sisaldavad kärjed, sest neid võib vaja minna järgmisel kevadel perede valguvajaduse rahuldamiseks. Eraldi tuleb panna ka heledamad 2-3 korda haudme all olnud kärjed, sest neid läheb vaja järgmisel kevadel pesade esimese laiendamise ajal. Välja sorteeritakse ja säilitatakse eraldi vähese meega kärjed, mida ei tasu vurritada, kuid, mida võib meil vaja minna järgmisel kevadel vähese söödavaruga perede abistamiseks. Vähese meega kärgede fraktsiooni paigutatakse ka need kärjed, mis on pärit pesade viimasest koondamisest ning võivad sisaldada mõningal määral suhkrusööt.

Viimasena eraldatakse heledad täiesti puhtad helekollased või valged kärjed. Need pannakse eraldi ja hoitakse järgmise aasta mee paigutamiseks. Omaette kärgede fraktsiooni moodustavad pooleldi üles ehitatud kärjed. Need tekivad, siis, kui tarru antakse suve lõpul saagi paigutamiseks kärjepõhjaga raame. Suve teisel poolel, eriti loodusest tuleva katkendliku korje puhul jäävad need lõplikult üles ehitamata ja „konserveeritakse” mesilaste poolt. Kui kärgede ehitus on katkenud korje lõppemisel, ehitavad mesilased pooleliolevat kärjekannude servad paksemaks ja lisavad sinna ka rohkesti taruvaiku. Selliseid kärgeid ei taha mesilased järgmisel aastal hästi edasi ehitada- need tuleks paigutada eraldi. Selliseid kärgeid ei ole soovitatav kasutada kevadel pesade esimeseks laiendamiseks, sest nagu eespool mainitud jätkavad mesilased nende edasiehitamist halvasti. Need tuleb kas eraldi vahaks sulatada või hoida järgmise suve meesaagi paigutamiseks. Ka järgmisel aastal tagasihoidliku loodusliku korje korral jäävad selliste kärgede kannud madalamaks, mistõttu saame n.n. „õhukesed”, kärjed.”.Peale mee väljavurritamist ja uuesti kasutuselevõttu, ehitavad mesilased kärjekanne edasi, nii et need saavutavad normaalse kärjekannu sügavuse.

Väiksemates mesilates on soovitatav kõik tühjaksvurritatud kärjed lasta mesilastel ära puhastada.

Mingil juhul ei tohi tühjaksvurritatud kärgeid jätta tihedasti üksteise vastu paigutatult sooja ruumi seisma!

Selline teguviis soodustab vahakoi paljunemist ja levikut. Selliselt paigutatud tumedad kärjed muutuvad vahakoi kasvulavaks juba nädala jooksu.

Tühjaks vurritatud kärjed, mida kavatsetakse anda mesilastele puhastamiseks, tuleb üle piserdada leige veega, et muuta juba tihedaks ja sitkeks muutunud mesi mesilastele paremini

kättesaadavaks. Puhastamiseks antavad kärjed antakse mesilastele kas magasinikastidega või korpustega. Silmas pidada tuleb seda, et puhastamiseks antavaid kärgi ei paigutataks magasinikasti või korpusesse samasuguste vahedega nagu nad olid meekorje ajal. Sellisel juhul puhastavad mesilased küll osa kärgi sinnajäänud meest, kuid koondavad selle 2-3 kärge, mis sunnib meid edaspidi veelkord nendega tegelema. Seega kärjed tuleb anda puhastamiseks umbes 1,5 korda suuremate vahedega, kui nad on meekorpuses või pesas. Jälgida tuleb ka seda, et mesilastel ei oleks otseteed puhastatavate kärgede juurde. Seega tuleb anda mesilastele võimalus pääseda puhastatavate kärgede juurde kas ainult ühe äärmise kärjetäna kaudu või hoopis vahelaua alt või selle tagant.

Tühjaksvurritatud kärgede veega ülepiserdamine on vajalik selleks, et küpses mees on vett keskmiselt 18-20%. Mesilastel on raske seda meepõide imeda. Kärgede puhastamiseks peavad mesilased tassima tühjadesse kärgedesse palju vett, mis on nendele suureks koormuseks. Kui näiteks kärge on jäänud 50 g mett, tuleb mesilastel selle puhastamiseks kohale tassida umbes 10-15 ml vett. See tähendab perele 250-400 väljalendu vee järele. Kui aga puhastamiseks antud kärgedes on kokku 1 kg mett, suureneb veevajadus nende puhastamiseks ligi 20 korda!

Lamavtarudes saab tühjaksvurritatud kärjed paigutada puhastamiseks suuremate vahedega ka vahelaua taha.

Esimeses järjekorras tuleks lasta puhastada tumedad, sulatamisele minevad kärjed, sest need meelitavad kõige rohkem vahakoid ligi. Kui ei ole meevurritamise ajal aega hakata tegelema vaha sulatamisega, siis võib need lihtsalt känkkraks kokku sulatada, sest siis ei ründa vahakoi neid kärgi enam nii meelsasti. Absoluutselt kindel ei saa muidugi olla, sest niipea, kui vahakoi leiab kokkusulatatud känkkras mõne tühimiku, avastame sealt mõne aja pärast vahakoi vastsete koloonia.

Teiseks tuleb lasta ära puhastada suiraga kärjed, sest ka suiraga kärjed tõmbavad ligi teatud kahjureid, näiteks suiralesta. Jättes suiraga kärjed külg-külje vastu sooja ruumi seisma, avastame mõne aja pärast kärgede alt põrandalt kollakaspruunid tolmukuhilakesed, mis on kindlaks tunnuseks selle kohta, et kärgedes olev suir on tabandunud suiralestast. Lestast kahjustatud suir muutub kibedaks ja mesilased seda enam ei söö. Massilise suiralesta esinemise korral võib suir mesilastele isegi toksiliseks muutuda. Kärgi puhastades ei tassi mesilased suira kärgedest ära. Ära viiakse ainult mesi, kaasa arvatud see, millega oli kaetud suir.

Paari päeva pärast võetakse puhastamiseks antud suirakärjed tarust välja ja kärgedes ollev suir puistatakse üle tuhksuhkruga. Seda on kõige hõlpsam teha teesõelaga. Sõel täidetakse umbes 1/3 ulatuses tuhksuhkruga ja seda kärje kohal raputades, puistatakse suhkur suirale. Jälgida tuleb seda, et kõik suirakannud saaksid korralikult kaetud. Tuhksuhkur takistab suira pinnal hallitusseente arengut ja piirab ka suiralesta tegevust. Kui aga suir on juba varem suiralestaga saastunud, on suhkruga ülepuistamisest vähe abi. Puhastatud ja suhkruga üleriputatud kärjed pannakse kas kärjekastidesse, kappidesse või tühjadesse korpustesse umbes samasuguste vahedega, nagu nad olid tarus. Kastidele või korpustele pannakse peale kange (80%) äädikaga niisutatud lapid, kaetakse kilega ja jäetakse kevadet ootama. Ka ilma suirata helekollased või mõned korrad haudme all olnud kärjed paigutatakse kastidesse või korpustesse, jälgides, et kärgede vahe ei oleks väiksem, kui 10 mm, pannakse peale äädikaga niisutatud lapp või käsna, kaetakse kilega ja jäetakse nii kuni kevadeni. Kärgede peale pandavale lapile või käsnale tilgutatakse kanget äädikhapet arvestusega 1 ml. iga kärje kohta.

Kevadel, umbes kuu aega enne kärgede kasutuselevõttu eemaldatakse nii kile kui ka äädikalapp ja lastakse kärgedel tuulduda. Kui seda ei tehta, hakkavad ka mesilased nendest kärgedest mõnda aega eemale hoidma.

Sorteeritud ja puhastatud kärgedega kastid märgistatakse vastavalt nende sisule ja jäetakse seisma. Mesilaste poolt puhastamata kärgedega toimitakse analoogsel viisil, kuid kevadel tuleb meest puhastamata kärjed kindlasti enne tarru andmist üle piserdada leige veega, sest talvel kärgedes kristalliseerunud mesi on mesilastele muutunud täiesti kättesaamatuks. Kui selliseid kärgi veega üle ei piserdata, tassivad mesilased kärjekannudes tekkinud meekristallid tarust lihtsalt välja. Veega kärgede ülepiserdamine aga soodustab meekristallide lahustumist ja muudab need seega ka mesilastele kättesaadavaks. See soodustab ühtlasi ka kärgede kiiremat hõlvamist mesilaste poolt.